

Att läsa på följande sidor: Förskräckande bottendöd | Alla Gotlands avlopp ska nu inspekteras | Ingen skitsak i media | Kiss och bajs inget för politiker | Rena Östersjön med morötter! | Sex-listan sätter fart på aktionen!

Snälla miljöministern, gör rent hus med små giftiga avlopp!

Är du som miljöminister beredd att hålla Alliansens löften? Menar vår nygamla regering allvar med att rena Östersjön och Sveriges övriga vatten? Vill du rädda oss från giftiga utsläpp från små enskilda avlopp?

Enligt Naturvårdsverket finns 400 000 undermåliga, icke godkända små avlopp. Tillsammans släpper de ut stora föroreningar och bidrar till övergödning och smittspridning.

Vi tror att morötter är den rätta medicinen för att förmå fastighetsägarna till fritidshus och sommarstugor att byta till effektiva avlopp. Vi verkar för ett stimulanspaket från regeringen. Vi är säkra på att ett tidsbestämt omställningsbidrag 2011–2012 sätter fart på fastighetsägarna. Stimulanser av denna typ är väl beprövade och har varit framgångsrika. Vi minns exempelvis incitamenten för att byta ut oljepannorna på sin tid.

Vi tänker snarast boka en tid hos miljöministern för att utveckla våra tankar!

Med välgångsönskningar och hjärtlig hälsning!

Aktionsgruppen Små Avlopp, som består av VVS-fabrikanternas Råd, Svenska Rörgrossistföreningen VVS och bransch- och arbetsgivarförbundet Maskinentrepenörerna, ME. ■

Andreas Carlgren, miljöminister.

”Förskräckande bottendöd kraftfulla åtgärder krävs!”

Sven Bergström, tung och stridbar riksdagsledamot för Centern i många år, hör till de första politiker som kräver kraftfulla åtgärder mot undermåliga avlopp.

Sven Bergström lämnar nu riksdagen för att, av allt att döma, bli kommunalråd på heltid i Hudiksvall. Där märker han direkt föroreningarna i Östersjön från enskilda avlopp.

– Östersjön och Bottenhavet är riktigt illa ute om vi inte vidtar kraftfulla åtgärder för att få stopp på utsläpp och föroreningar, säger Sven Bergström. Havet och Skärgården är en enorm potential för fiske, friluftsliv, rekreation och besöksnäringen men vi måste vårda och värna denna vår gemensamma resurs.

Hur ser du på att 400 000 små avlopp släpper ut sina föroreningar i Östersjön och andra vatten?

– Det är absolut en prioriterad uppgift att sanera de små avloppen. Enligt FN är Östersjön en av de tio mest känsliga havsregionerna i världen. Det är förskräckligt att 25 procent av havsbottnen är död och bottendöden breder ut

sig om inte kraftfulla åtgärder sätts in. Men det handlar inte bara om avlopp utan också om industriföroreningar inte minst på andra sidan Östersjön, och om fartyg som systematiskt använder Östersjön som soptipp.

Trots att det har funnits en lagstiftning sedan 1970-talet har ingenting hänt. Vad säger du om det?

– Det har varit alltför dålig tillämpning och tillsyn, därför har missförhållandena kunnat bestå. Nu är det verkligen hög tid.

Och de senaste åren har regeringen och miljöminister Andreas Carlgren tagit krafttag för att vi i Sverige ska ta vårt ansvar, men också för att alla länder runt Östersjön gemensamt ska ta ansvar för att få stopp på föroreningarna.

Vad skulle du vilja göra för att få fastighetsägarna att ta sitt ansvar och byta till effektiva avlopp?

– Eftersom det handlar om att få bort väldigt många orenade utsläpp och det är en mycket angelägen sak, bör regering och riksdag överväga någon typ av stimulans till exempel i form av

Sven Bergström.

Foto: Centerpartiet

ekonomiskt stöd för den som åtgärdar sina avlopp inom en begränsad tid.

Tänker du tala om för miljöministern vad du tycker i frågan?

– Jag vet att miljöministern är väl medveten om situationen och jag utgår från att han överväger vad som kan göras. ■

Alla Gotlands avlopp ska nu inspekteras!

Gotland seglar alltmer upp som en mönsterkommun i miljöarbetet i Sverige.

Vad är det bästa som ni hittills har gjort för att förhindra utsläppen från dåliga enskilda avlopp, Mats-Ola Rödén, (FP), ordförande i miljö- och hälsoskyddsnämnden?

– Det är att vi har skapat ett regelverk kring enskilda avlopp, och bildat en särskild enhet inom förvaltningen.

– Vi har anställt fem miljöinspektörer, som enbart sköter tillsynen av de enskilda avloppen. Arbetsmetoden är att beta av socken efter socken i Got-

lands 70–80 socknar med totalt 12 000 enskilda avlopp. Varje inspektör hinner titta på ungefär 300 stycken per år!

Men lönar det sig strikt ekonomiskt med så här kraftfulla åtgärder?

– Vi gör det här för att skydda och säkra grundvattentillgångarna. Det tjänar alla på! Men tanken är inte att det ska löna sig ekonomiskt, utan gå ihop. Det ska inte kosta skattebetalarna något!

Hur reagerar fastighetsägare med mindre effektiva avlopp när inspektörerna kommer?

– Bara någon enstaka kan tycka det är omöjligt! De flesta reagerar positivt. Det finns en medvetenhet om miljön. Inte minst det faktum att utsläppen kan

förstöra den egna eller grannens brunn gör att man ställer sig positiva!

Men skaffar de sig effektivare avlopp?

– Jadå, vi har vår egen kader av grävare som inte hinner med alla installationer.

Succé med andra ord!

– Ja, så här långt, efter ett halvt år ser det bra ut. Vi har också varit helt eniga bland partierna om åtgärderna!

Så Gotland blir den första kommunen helt utan problem från enskilda avlopp?

– Vet inte! Men vi har en stor förbättringspotential genom att en tillsyn på det här sättet inte har gjorts tidigare. ■

Myndighetens kampanj ingen skitsak i media!

Hallå där Henrik Sandström, projektledare för Naturvårdsverkets tillsynskampanj "Små avlopp – ingen skitsak"? Hur lyckas ni?

– Det är lite tidigt att säga hur kampanjen lyckats men vi kan se ett stort intresse för kampanjen i media både nationellt och lokalt. På det sättet kan man säga att kampanjen lyckats mycket väl. Fastighetsägarna har fått vetskap om problemet.

– De uppgifter vi får i kontakter med tillsynsmyndigheterna är främst positiva. I kampanjen deltar drygt 130 kommunala tillsynsmyndigheter och vi har inhämtat uppgifter om deras arbete under 2009. Vi kommer att inhämta uppgifter om arbetet 2010 och 2011 för att kunna genomföra jämförelser. Fokus ligger på att se om antalet tillståndsansökningar och anmälningar har ökat till följd av kampanjen.

Vilka signaler får ni från kommunerna? Händer det något?

– Majoriteten av kommunerna har genomfört någon form av informationsinsats rörande små avlopp och många uppger att de kommer att göra det igen.

Vad tycker du om att Aktionsgruppen Små Avlopp arbetar med samma frågor?

– I kampanjen ska ett informationsmöte genomföras där entreprenörerna ska representeras i någon form. Att ni då

fokuserar på detta område är positivt eftersom det underlättar för tillsynsmyndigheterna när de ska försöka få tag på representanter för entreprenörerna.

Ert språkbruk i kampanjen innehåller ofta ord som "kiss", "bajs", "skit". Hur tas det emot?

– Kampanjen har fått namnet Små avlopp – ingen skitsak. Utöver det så håller vi oss från att använda ett sådant språkbruk. Kampanjnamnet har dock fått genomslag på ett bra sätt då rubriksättare och journalister verkar gilla att bygga vidare på namnet. För det mesta har det fungerat bra då sådana ord fångar uppmärksamheten. Ibland

kanske det har gått lite överstyr till exempel i en artikel i Aftonbladet.

Vad håller ni på med just nu?

– Just nu arbetar vi med att anordna två seminarier om små avlopp riktat mot samtliga tillsynsmyndigheter i landet. Fokus för seminarierna är erfarenhetsåterföring och kunskapsspridning mellan inspektörer.

Hur ser planerna för framtiden ut?

– Vi arbetar vidare med kampanjen under 2011 och kommer att stödja tillsynsmyndigheterna i deras arbete främst genom de kanaler som upprättats under kampanjens gång. ■

Kommuner i tillsynskampanjen Små avlopp – ingen skitsak ordnar informationsträffar. Fråga din kommun om när och var du kan få veta mer om hur du kan åtgärda ditt avlopp.

Illustratör: Peter Nyberg

Slår aktionen ute på fältet?

– Responsen är god ute i kommunerna!

Det konstaterar Axel Alm. Han har en utbildning som miljö- och marinbiolog. Samtidigt är han försäljningschef vid ett ledande företag i branschen som bland annat tillverkar och levererar enskilda avlopp; FANN VA-teknik AB i Järfälla. Axel Alm är med sina djupa kunskaper ett starkt kort när branschen, i samarbete med Länsstyrelserna, samlar kommunerna för att diskutera vad man ska göra åt undermåliga avlopp.

– Vi har genomfört ett flertal länssty-

relseseminarier med en mängd kommuner, förklarar Axel Alm. Avsikten är att vi ska jobba åt samma håll för att öka utbytestakten av små avlopp. Vi måste få fler godkända enskilda avlopp som gynnar miljön i Sverige!

Som marinbiolog, vad anser du då vara den största faran med utsläppen i vattnen?

– I den lokala skalan är hygienaspekten viktig, till exempel kan E-coli-bakterier från dåligt fungerande avlopp orsaka all-

varliga magbesvär som diarré. I ett litet större perspektiv ger utsläppen upphov till algblooming och syrefria bottnar.

Märker du resultat av Aktionsgruppens arbete?

– Jag tror att vi idag pratar mer om enskilda avlopp. Tanken och meningen är ju att lyfta upp frågan till allmänheten och den politiska agendan. Det som nu krävs är ett engagemang från politikerna och tjänstemännen ute i kommunerna. ■

Engagemang hos kommunen det viktigaste

Vid Aktionsgruppens Små Avlopp seminarium under Politikerveckan i Almedalen talade vatten- och vårdsdirektör Dea Carlsson.

Med kansli på Länsstyrelsen i Kalmar sträcker sig hennes ansvarsområde "Södra Östersjön", från Oxelösund till Höganäs, inklusive Öland och Gotland, och omfattar de känsligaste delarna av vår kust.

Vad ser du som den mest angelägna åtgärden för att hejda utsläppen från dåliga enskilda avlopp?

– Ett engagemang hos kommunerna är det absolut viktigaste! Med det följer att man planlägger de insatser som man ser är nödvändiga. Exempelvis tillsynskampanjer, rådgivningskampanjer, smarta-lösningarkampanjer (till exempel gå samman ett antal fastighetsägare för gemensamma lösningar.)

– Det finns också områden där den smartaste lösningen är att dra avloppssystem till kommunala reningsanläggningar! ■

Dea Carlsson.

Foto: Ist.se

Kisset och bajset inget för politiker

Av Sveriges 400 000 bristfälliga enskilda avlopp är 120 000 så undermåliga, att kiss och bajs rinner direkt ut i naturen.

Fastighetsägarna till dessa avlopp måste nu omedelbart skärpa sig!

Detta är ett av Naturvårdsverkets budskap i tillsynskampanjen "Små avlopp – ingen skitsak" som väckt uppmärksamhet.

Bister sanning

Aktionsgruppen Små Avlopp arbetar samtidigt med att försöka påverka och engagera politikerna i kampen mot utsläppen från enskilda avlopp. Gruppen har delvis anammat samma språkbruk som Naturvårdsverket och utropar: "Politikerna skiter i små avlopp!"

Enligt Aktionsgruppen är det tyvärr den bistra sanningen hittills. Nu verkar det dock som att en vändning håller på att ske. Miljöpolitikerna börjar "vakna" och inser att de små avloppen skapar stora problem.

Ägaren ansvarig

Enligt Naturvårdsverket beror 10 procent av fosforutsläppen till Östersjön på att fastighetsägarna inte försett sina små avlopp med rening. Det bidrar därför starkt till övergödningen. Dåliga avlopp släpper vidare ut bland annat läkemedelsrester.

– Avloppet är ingen skitsak, säger Naturvårdsverket. Fastighetsägaren är enligt lag ansvarig för att det enskilda avloppet fyller sin renande funktion.

Pinsamma politiker

– För att få fart på utbytet av alla dåliga små avlopp, borde politikerna nu snabbt ta beslut om ett tidsbestämt omställningsbidrag. Det anser Aktionsgruppen Små avlopp.

– Det är inget annat än pinsamt att våra politiker låter detta miljöläckage pågå år efter år, trots att man varit medveten om situationen i decennier.

– Efter sommarens uppmärksamhet i medierna av övergödningen i Östersjön och andra vatten, hoppas vi att politikerna nu ska göra något! ■

Rena Östersjön med morötter!

"Hur räddar vi våra vatten i Sverige från 400 000 små giftiga avlopp?"

Det var rubriken för det seminarium som Aktionsgruppen höll den 6 juli under Politikerveckan i ett valfibrigt Visby. Seminariet samlade över 50 särskilt inbjudna politiker och fackfolk från län och kommuner.

Aktionsgruppens budskap var klart och tydligt: "Om våra politiker menar allvar med att rena Östersjön, måste det finnas en vilja att förhindra övergödning och sjukdomar från små enskilda avlopp. Morötter i form av ett stimulanspaket från regeringen till fastighetsägarna och höjt värde på fritidshus med "stambytt avlopp" är rätt medicin."

Tidningen VVS-FORUM, augusti,

refererade delar av den föreläsning som hölls av Ola Palm, JTI, Institutet för jordbruks- och miljöteknik:

"Ola Palm bekräftade att såväl kommuner som enskilda fastighetsägare saknar incitament för att göra något åt sin anläggning och kunskapen är ofta bristfällig. Ofta är fastighetsägaren nöjd bara med att bli av med avloppsvattnet, sa Ola Palm." ■

Rena Sveriges vatten

400 000 små enskilda avlopp ger stora föroreningar och smittspridning.

Nu ökar vi trycket mot skadliga utsläpp!

Aktionsgruppen söker nu alliera- de för att ytterligare ”öka trycket” i kampen mot skadliga utsläpp. Landets mäklarorganisationer och besiktningspersonal hör till dem som vi hoppas vill vara med och ”slåss”.

Särskilt betydelsefulla är de inledda kontakterna med Sveriges Byggin- genjörers Riksförbund.

”Vi måste nu få in en värdering av avloppens standard vid bland annat byggnation samt köp och försäljning av fritidshus och sommarstugor” menar Aktionsgruppen.

”Det ska löna sig i reda pengar att skaffa ett modernt och effektivt enskilt avlopp!”

”SBR har blivit liktydigt med något så fint som ”utveckling av kompetens och hög kvalitet i byg- gandet”. I detta arbete ingår bland annat utbildning av besiktningsmän, en nyckelgrupp för att Aktionsgrup- pen ska lyckas”.

”En samverkan med byggingenjör- rerna kan ge oss stor kraft i aktio- nen!”

Idag är de enskilda avloppens status en helt bortglömd fråga. Men precis på samma sätt som stambyte påverkar priset uppåt vid köpet av en bostadsrättslägenhet, måste bytet av ett dåligt avlopp i ett fritidshus få betydelse. Enkelt uttryckt ska huset få ett högre värde om det har ett godkänt och effektivt enskilt avlopp.

”Detta tror vi kan vara ett tungt incitament för ansvarsfulla fast- ighetsägare att byta undermåliga avlopp!” ■

Aktionsgruppen Små Avlopp

består av VVS Fabrikanternas Råd, Svenska Rörgrossistföreningen VVS och Maskinentreprenörerna, ME.

Sex-listan sätter fart på aktionen!

Aktionsgruppen har listat sex toppinsatser för att lyckas öka utbytestakten av små avlopp och bli framgångsrik i sin aktion. Åtgär- derna bygger på Naturvårdsverkets kommunenkät 2008–2009 och JTI:s, Institutet för jordbruks- och miljö- teknik, analyser.

1. Naturvårdsverket och Boverket bör via byggnormerna formulera före- skrifter om vilka krav små enskilda avlopp ska uppfylla. Den som anläg- ger ett avlopp ska ha dokumenterad fackkunskap!
2. Regeringen ger antingen ut en för- ordning om utsläppskrav på de små enskilda avloppen. Eller får Natur- vårdsverket i uppdrag att utfärda föreskrifter. Detta om Boverkets byggföreskrifter inte skulle fungera. Regeringen stimulerar samtidigt fastighetsägarna att installera ett godkänt modernt avlopp genom ett tidsbestämt omställningsbidrag.

3. Påskynda kommunernas tillsyn! Se till att de använder vattenmyndig- heternas material! Det visar status och vilka mål som Sveriges samtliga vattenområden ska uppnå. Skapa och lägg ut kartor på kommunernas hemsidor!
4. Gör det lätt för fastighetsägarna att hitta entreprenörer med dokumen- terad kunskap om installation av små avlopp. Mer marknadsföring till fastighetsägarna!
5. Installation av ett nytt och godkänt avlopp bör bli en tjänst (ej produkt). Gör det enklast möjligt för fastighets- ägarna! Se till så anläggningar som säljs, är utvärderade på ett trovärdigt sätt! Följ Naturvårdsverkets normer (de gamla råden) till punkt och pricka!
6. Påverka länsstyrelserna att prioritera små avlopp i vattenarbetet! Använd vattenmyndigheternas underlag! ■

Stambytta avlopp ska öka värdet på fritidshuset!

Gemensamma anläggningar blir ofta billigare för den enskilde fastighetsägaren och reningen blir bättre, jämfört med eget avlopp.

Illustratör: Peter Nyberg

Vattentäkter påverkade!

Vid Aktionsgruppens seminarium i Visby i somras berättade länsrådet Anders Granat om situationen på ön, där krafttag nu tas mot utsläppen. Något överraskande fick åhörarna vid seminariet också veta att det inte enbart är Östersjön som drabbas. Även vattentäkterna påverkas av giftiga enskilda avlopp. Bara på Gotland räknar man med att 40 procent av öns vattentäkter är påverkade i någon utsträckning.

Källa: VVS-FORUM augusti 2010

Många små dåliga avlopp behöver åtgärdas. Är ditt ett av dem?

Illustratör: Peter Nyberg